



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Controversia Vnica. Quæ sit identitas & distinctio notionalium actuum ab
essentia & relationibus, & inter se?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

tribus personis. Et ideo, actiones, quae attribuuntur Deo ad designandum processum creaturarum ab ipso, ad essentiam pertinent. Alius autem ordo originis in diuinis attenditur, secundum processionem personarum. Unde actus designantes huius originis ordinem, notionales dicuntur quia notiones personarum sunt personarum habitus adinueniunt, ut ex dictis patet.

Q. 33. a. 3.

211
Parag. 2.
circa fin.

Ad Secundum dicendum, quod actus notionales secundum modum significandi tantum, differunt a relationibus personarum, sed re sunt omnino idem. Unde Magister dicit in 1. sent. 26. dist. 1. quod generatio & natiuitas alijs nominibus dicuntur paternitas, & filiatio.

Ad cuius euidentiam attendendum est, quod primo oportet cognoscere originem alicuius ab alio ex motu. Quia enim aliqua res a sua dispositione remouetur per motum, manifestum fuit hoc ab aliqua causa accidere. Et ideo actio, secundum primam nominis impositionem importat originem motus. Sicut enim motus prout est in mobili ab aliquo, dicitur passio: ita origo ipsius motus secundum quod incipit ab alio, & terminatur in id quod mouetur, vocatur actio. Remoto igitur motu, actio nihil aliud importat, quam ordinem originis secundum quod a causa aliqua, vel principio procedit e in id quod est a principio. Unde cum in diuinis non sit motus, actio personalis producentis personam, nihil aliud est, quam habitudo principij ad personam quae est a principio. Quae quidem habitudo sunt ipse relationes, vel notiones. Quia tamen de diuinis & intelligibilibus rebus loqui non possumus, nisi secundum modum rerum sensibilium a quibus cognitionem accipimus, & in quibus actiones & passionibus inquantum motum implicat, aliud sunt a relationibus, quae ex actionibus & passionibus consequuntur: oportuit seorsum significari habitus personarum, per modum actus, & seorsum per modum relationum. Et sic patet, quod sunt idem secundum rem, sed differunt solum secundum modum significandi.

Ad Tertium dicendum, quod actio secundum quod importat originem motus, infert ex se passionem: sic autem non ponitur actio in diuinis personis. Unde non ponuntur ibi passionibus, nisi grammaticè loquendo, quantum ad modum significandi, sicut patri attribuius generare, & filio generari.

Sensus quaestio.

In hoc quaestio aduerte vnum tantum explicite queri, sed aliud etiam minime expressum intendi; queritur enim attributio notionalium actuum, sed quidditas etiam eorum intenditur; eam enim explicat accurate S. D. in corpore, & in resp. ad argumenta. Quid autem interfit inter notionem & actum notionalem, supra diximus q. 32. a. 2. in titulo. Unde verò dicatur actus notionalis, habes hic in respons. ad primum.

Forma Textus.

CONCL. Necessarium fuit ad significandum originem ordinem in diuinis personis attribuere personis actus notionales. Probatur. In diuinis personis attenditur distinctio secundum originem; sed origo non potest conuenienter designari nisi per aliquos actus; ergo necessarium fuit ad significandum originis ordinem in diuinis personis attribuere personis actus notionales. Assumptae propositiones relinquuntur vt notae, & minor explicatur in resp. ad primum & secundum argum.

Expositio Textus.

AFFIRMAT hic S. D. diuinarum personarum distinctionem attendi secundum originem, quod intelligendum est secundario iuxta supradicta in a. 2.

Videnda sunt praeterea, quae supra notauimus q. 27. a. 3. & 4. de ratione originis & processionis & earum distinctione. De quibus etiam hic late differit Zumel. Ex dicendis tamen in seq. controu. perspicua tota fiet huius articuli doctrina.

Responsionem ad secundum explicauimus supra q. 25. a. 1. controu. vnica ad argumenta Ferrariensis.

CONTROVERSIA VNICA.

Qua sit identitas & distinctio notionalium actuum ab essentia & relationibus, & inter se?

MOLINA in quest. precedenti a. vltim. disp. 2. membro 3. affirmat paternitatem ab actiua generatione, & filiationem a generatione passiuam, nullo modo distingui ex natura rei, tamen realiter quam formaliter, siue actu siue virtute: solumque distingui penes intellectum concipientem, siue ratione ratiocinante, non verò ratione ratiocinata: nullumque esse talis distinctionis fundamentum in re.

In alio extremo est opinio Scoti & Henrici: quam refert hic Zumel. dicentium originem tam actiuam quam passiuam identificari conuertibiliter cum persona producta, & distingui realiter a persona producente & eius relatione. Quam sententiam non prorsus abiicit Suar. lib. 6. c. 2. dicens in hac opinione se nihil inuenire erroris, aut temeritatis; eo quod nihil habeat, quod repugnet mysterio, quod per hanc sententiam commodè videtur explicari: cum res haec solum videatur ad modum concipiendi pertinere.

Media sententia est D. Th. quam in duas imeritò distinxit Zumel. quae sunt apud ipsum prima & tertia: At igitur S. Th. in hoc articulo primo actus notionales idem esse cum relationibus secundum rem, & ab eis solo modo significandi differre. Ex quo dicto bene perpenso colligitur responsio ad singulas propositae controuersiae partes. Ad cuius euidentiam.

RECOLENDAS sunt primò ea, quae late superius explicauimus q. 27. a. 1. cont. 3. de distinctione & ordine actus intelligendi & dicendi, & a. 3. dubit. 2. & a. 4. controu. 2. de ratione & distinctione originum siue processionum, & qu. 31. ar. 2. in expositione tituli de differentia notionum & actuum notionalium quare & ratione sunt idem prorsus quod origines, voce dūtaxat ab eis differentes. Sumitur enim origo dupliciter: Vno modo ex parte principij producentis, & ita nihil aliud est, quam actiua productio, quae in patre respectu filij est generatio; in spiratore verò, scilicet patre & filio respectu Spiritus sancti est spiratio. Alio modo sumitur origo ex parte personae procedentis: & sic est processio, siue passiuam productio, quae in filio dicitur natiuitas, in Spiritu S. nuncupatur communi nomine processio. Hanc distinctionem significauit expressè S. D. in q. precedente, a. 2. cum dixit originem significari vt viam quandam a re, vel ad rem: sicut generatio significatur vt via quandam ad rem genitam, & vt progrediens a generante. Ex quibus etiam apparet

Refutatio.
Actus notionales idem esse realiter & adequatè cum relationibus, in adequatè verò cum essentia, & actibus a passiuis oppositis distinctis, & non oppositis autem virtualiter.

ret idem esse formaliter originem, quod actus A notionalis; constat enim generationē, quā origo est, esse actum notionalem, quo specialiter innotescit persona patris, si generatio actiue sumatur, prout est à patre. Si verò sumatur passiue, prout idem est quod natiuitas, actus est quo persona filij specialiter innotescit. Quam etiam identitatem S. D. expressit in illis verbis; *Origo autem conuenienter designari non potest nisi per aliquos actus.*

Secundò obseruanda est diligēter doctrina presentis articuli in responsionibus ad argumenta, in quibus accuratè & subtiliter explicatur identitas realis, & distinctio formalis siue virtualis actuum notionalium & relationum in diuinis. Nam in responsione ad primum negat actus notionales, cum de Deo prædicantur, in diuinam mutari substantiam; eo quod ordinem originis significant personæ à persona: & ideo notionales dicantur, quia personarum habitudines significant quæ notiones vocantur. In responsione autem ad secundum affirmat actus notionales re idem esse cum relationibus, & secundum modum significandi solum differre. Denique in responsione ad tertium docet in diuinis non esse passionem, nisi grammaticè loquendo, & quantum ad modum significandi; sicuti patri attribuitur generare & filio generari. Vnde Capr. in d. q. 1. statuit hanc conclusionem secundam. Generare, & generari potius habent modum relationum, quam actionum, & passionum: quam probat; quia generare in diuinis non dicit actionem pertinentem ad prædicamentum actionis; nec generari dicit passionem, ut hic ait S. D. & in 1. dist. 8. q. 4. a. 3.

Quomodo verò intelligendum sit dictum illud in responsione ad secundum, videlicet actus notionales solo modo significandi differre à relationibus, colligitur ex D. Thom. in 1. dist. 27. q. 1. a. 1. ad 5. ubi sic loquitur: *Sicut in essentialibus idem est secundum rem operatio, & Deus, & diuinitas, sed distinguuntur secundum rationem fundatam in re: ita in personalibus idem est secundum rem operatio personalis, & persona, & proprietates constituens personam, sed tantum differunt secundum rationem, & modum significandi. Vnde dico, quod eadem relatio significatur per hæc tria, pater, paternitas, & generatio: sed pater significat illam per modum hypostasis vel personæ paternitas per modum proprietatis, generatio per modum operationis. Hæc ibi D. Tho. Ex quibus patet distinctionem actuum notionalium à relationibus quo ad modum significandi, non esse solum rationis concipientis, sed habere fundamentum in re; qualis est distinctio essentialium inter se. Ad cuius euidentiam.*

Considerandum est tertio ex Capre. ubi supra ad argumenta Aureoli, in actione creata multiplicem esse imperfectionem, quæ ab eius actionis ratione præscindenda est, quæ Deo tribuitur. Nam præter motum, quem in agentibus sensibilibus habet actio, passionem efficit in producto, exitum significat de potentia ad actum, & realiter elicitur siue producitur ab agente, ac proinde realiter ab eo distinguitur, & fluxus quidam est & tendentia in extrinsecum; quas omnes imperfectiones ab actionibus diuinis separamus, siue sint essentialis siue notionales, idque solum quod perfectionis est, aut quod nullam in sui ratione claudit imperfectionem, in illis intelligimus. Ut autem ibidem aduertit Capreol. in respons. ad 2. contra 3. conclus. actus notionales longè perfectius habent esse secundum

se siue in re, quàm in intellectu nostro. Nam in re non solum est actio, sed etiam relatio, & substantia, & essentia, & omnipotentia &c. Sed in intellectu nostro dum concipitur sub ratione paternitatis, non intelligitur nisi ut relatio, & non ut actus potentie generatiue; nec ut essentia &c. Sicut enim ait S. D. *supra q. 28. a. 1. ad 2. & 3.* diuinæ essentia perfectio maior est, quàm significatione alicuius nominis comprehendere possit. Quare non sequitur, si nomen relatiuum solum significat relationem, quæ secundum se non est aliquid perfectum, esse in diuina natura aliquid imperfectum; plus enim in diuinæ rei perfectione continetur, quàm aliquo nomine comprehendere possit.

Cum itaque nomen actionis, operationis, emanationis, processiois, & originis de Deo prædicamus, nihil Deo imperfectionis attribuiamus ex ipso nominis significato, quo non fluxus aliquis, auteductio de potentia ad actum, aut aliquod medium inter principium & terminum, siue inter producentem & productum, sed vltima tantum potentia actualitas importatur, cum relatione ad illud cui communicatur, aut à quo recipitur actus. Neque nominis & conceptus nostri limitatio, quæ sub vna ratione tantum diuina res apprehenditur, aliquam in ea denotat imperfectionem, sed in intellectu nostro tantum, qui diuina non prout in seipsis sunt, sed iuxta modum suæ imbecillitatis intelligit.

Ex dictis & supra notatis, & alibi declaratis, sequitur primò originem actiue sumptam idem esse adæquatè cum relatione principij; atque ita generationem idem esse cum paternitate: & spirationem, prout actiua origo est, idem esse cum relatione spiratoris constitutiuā, quæ eodem scilicet spirationis vocabulo designatur: & natiuitatem idem esse cum filiatione: processio-nem, prout est origo passiuā Spiritus sancti, idem esse cum relatione eiusdem personæ constitutiuā. Nam, quæ solo modo significandi distinguuntur, eadem sunt adæquatè; sicut Deus & deitas, pater & paternitas. Et præterea, sicut paternitas solius est patris, ita & generatio; & sicut filio soli conuenit filio; sic & natiuitas; & eodem modo tam spiratio prout actio est, quàm spiratio, ut est relatio, spiratoris est propria, & amoris processio, ac eiusdem relatio, vni conueniunt Spiritui S. Sicut igitur relatio quælibet cum relatiuo per eam constituto est eadem adæquatè, sic eadem est adæquatè cum origine siue actu notionali, eidem constituto formaliter & adæquatè congruente.

Sequitur secundò nullum actum notionalem completè sumptum idem esse conuertibiliter cum essentia. Probatur primò; quia nulla relatio & nulla persona aut principium in diuinis idem est conuertibiliter cum essentia. Secundò; quia notionale proprium est, essentia verò cōmunis. Dixi autem completè sumptum; quia actus notionalis completè sumptus, puta generatio, includit essentiam, prout est intellectio, & paternitatem; & ratione essentia siue intellectiois cōmunis est, & idem adæquatè cū essentia, ratione verò paternitatis est patri proprius. Simpliciter autem soli conuenit patri, sicut intelligere exprimendo solius est patris.

Sequitur tertio actum notionalem actiue sumptum distinguui realiter ab actu notionali passiue sumpto sibi correspondente; ut generare à generari, & spirare à spirari: sicut etiam distinguuntur realiter ab inuicem relationes realiter sibi

Quomodo
Actio Deo
tribuetur.

sibi correspondentes; vt paternitas & filiatio, A spiratio & processio; quod aperte & frequenter significant SS. Patres distinguentes diuinas personas per actus notionales, actiue sumptos; vt Ambr. lib. primo de fide cap. 2. Athan. in dialogo primo de Trinit. contra Anomeos, Fulgentius lib. 1. de fide ad Petrum, cap. 1. Richar. de S. Victore lib. 4. de Trinit. c. 15. & Bonauentura in primo dist. 26. quaest. 2. Vnde etiam Magister in eadem dist. sic ait. Generatio & natiuitas alijs nominibus sunt paternitas, & filiatio.

Quartum. Sequitur quarto origines actiua, vt generationem & spirationem, idem esse realiter, sicut paternitas & communis relatio spirationis sunt idem realiter.

Quintum. Postremo sequitur male dixisse Vasq. super hoc a. originem in diuinis mediam esse inter principium & procedentem a principio. Origo enim actiue actualitas est & relatio principij: passiuè verò est actualitas & relatio procedentis a principio: modus autem ille, quo concipiuntur vt via, nullus est in re, sed in solo nostro modo concipiendi, quo diuina ad modum sensibilium intelligimus, & nominamus.

Conclusio- nes deduc- te, & probatae. PRIMA CONCL. Actus notionalis incompletè sumptus, id est quo ad actum essentialem, quem includit, est idem realiter & adequatè cum essentia. Probatur; quia omne essentiale idem est alteri essentiali realiter & adequatè: quodlibet enim est infinitum simpliciter.

SECUNDA CONCL. Actus notionalis completè sumptus, id est, vt, includit essentiam & relationem, idem est essentia realiter inadaquatè. Probatur; quia omne, quod est generare in diuinis, est essentia; non autem omne, quod est essentia, est generare; quia generari & filiatio est essentia, & tamen non est idem quod generare.

TERTIA CONCL. Origo actiua & eius relatio sunt idem realiter & adequatè; & similiter origo passiuæ & eius relatio. Hæc patet ex dictis.

QUARTA CONCL. Origo, & relatio differunt modo significandi in re infinita fundamentum habente, non autem sola ratione ratiocinante. Probatur; quia actio & relatio apud nos realiter differunt, & utrique in Deo correspondet vna res relatiua simplicissima, correspondens duplici conceptui scilicet actionis & relationis.

QUINTA CONCL. Origines actiua, scilicet generatio & spiratio, non distinguuntur realiter ab invicem. Hæc probata est.

VLTIMA CONCL. Origo actiua & passiuæ ei correspondens, vt generare & generari, distinguuntur realiter. Hæc patet ex dictis.

Arg. & sol. CONTRA 3. & 4. conclus. sunt multa argumenta Aureoli, quæ soluit Capreolus in primo dist. 27. q. 1. quæ tamen soluuntur ex dictis in tertio fundamento.

Obiect. 4. CONTRA 4. conclus. argumentatur Molina. Primò. In diuinis generatio actiua non est actio, & generatio passiuæ non est passio: sed generatio actiua est verus respectus eius a quo alius per intellectum, & generatio passiuæ est verus respectus eius qui ab alio per intellectum: & utraq; non aliud habet fundamentum aut rationem fundandi, quam essentiam nostro more intelligendi cum fundamento in re intelligentem seipsum, & omnia scientia naturali; ergo. Respondetur primò falsum esse antecedens quo ad illam partem, quæ negat generationem actiuam esse actionem. Iam enim supra diximus illam esse actionem quo ad id, quod perfectionis est in actione seclusis imperfectionibus. Secundò dico actionem esse verum respectum realiter, Naz. in 1. part. D.Th. tom. 2.

sed non formaliter. Tertio dico paternitatem & filiationem, prout sunt personarum constitutione, nullum præexigere, sed secum ferre fundamentum; vt autem relationes sunt in actu exercito, fundari super actibus notionalibus, vt proximis rationibus fundandi.

Secundò. Actus notionales sunt veræ productiones actiua vel passiuæ, absque vlla mutatione: sed productio tam actiua quam passiuæ, vbi nullus interuenit motus, nullaque interuenit mutatio, non est aliud quàm respectus a quo alius, & qui ab alio: ergo actus notionales, vt generare & generari, non sunt aliud quàm respectus, merissimaque relationes. Minor probatur ex doctrina D. Th. hic ad 2. & 3.

Resp. falsam esse minorem propositionem. Solut. Ad eius probationem respondet Cai. hic D. Tho. loqui de actione vt actio est, non autem vt est substantia vel accidens; quam responsionem latè declarauimus supra quaest. 25. artic. primo, controversia vnica, respondentes ad argumenta Ferrariensis, vbi alias etiam addidimus responsiones ad huius loci doctrinam explicandam. Secundò dico talem productionem esse respectum realiter, sed actionem formaliter vt explicat hic S. T. ad 2.

Tertio. Generatio actiua & passiuæ, spiratio ite actiua & passiuæ, meræ sunt relationes; ergo si a paternitate & filiatione distinguerentur ex natura rei, etiamsi ea distinctio solum esset virtute, concedendum esset in Deo esse octo rationes formales relationum, esseque proinde octo relationes reales; quod neque cum communi Scholasticorum sententia, neque cum Patribus & Concilijs consentit. Consequutio probatur; quia ad pluralitatem relationum, numerumque earum satis est numerus rationum formalium, quæ virtute inter se distinguuntur, vt patet ex supra dictis q. 32. art. 3. Resp. falsum esse antecedens; iam enim diximus origines simul esse actiones & relationes, vnde non sequitur esse octo relationes; non enim aliæ sunt relationes siue respectus originum, puta generationis & natiuitatis a respectibus relationum, puta paternitatis & filiationis; sed hoc solo differunt origines a relationibus, quod non solum relationes, sed etiam actiones includunt in sui ratione, quas non includunt relationes.

Alia eiusdem expositoris argumenta solum probant identitatem realem relationis & originis, non autem excludunt distinctionem virtualem.

CONTRA vltimam concl. sunt argumenta, quæ profert & soluit Zumel hic disp. 1.

CONTRA eandem concl. argu. Suarez. Primò. In creaturis actio & passio non distinguuntur a termino productio, & consequenter nec inter se ob eam causam quia fieri ipsius termini duplicem habet respectum; vnum ad terminum in quem tendit, & sic vocatur passio siue fieri passiuum; alium a quo egreditur, & sic vocatur actio; ergo eadem proportionem in diuinis eadem via ad filium habet vtrumque respectum; ergo eadem vt tendit ad terminum, erit natiuitas, & vt est a principio, erit generatio: ac proinde generatio non erit idem adequatè cum paternitate, sed potius cum filiatione, cum qua natiuitas identificatur. Probatur consequentia tum a paritate rationis; tum quia non accommodamus modum hunc concipiendi ad diuinam, nisi ex creaturis, & secundum illam proportionem nullam Deo tribuimus imperfectionem. Resp. causam assignatam in antecedente.

C c

non

non esse propriam & legitimam; propria verò a causa est motus siue mutatio, quæ utramque fundat relationem.

Replica

Contra hanc respōs. argumentatur Suarez. In creatione non est mutatio propriè, & nihilominus eadem via secundum diuersos respectus dictos ad principium vel terminum est creatio actiua & passiua, quæ realiter identificatur cum termino; ergo etiam seclusa mutatione manet illa identitas. *Resp.* falsum esse antecedens quo ad eam partem, quæ ait eandem viam secundum diuersos respectus esse creationem actiuam & passiua, quæ realiter identificetur cum termino.

Solut.

Replica.

Sed hanc respōs. rejicit Suarez, quam etiam se ait confutasse in Metaphysica. Primò; quia in creatura est dependentia realis à creatore. Secundo; quia eadem res potest varijs actionibus creari. Tertio; quia actus intellectus vel voluntatis diuinæ non potest esse actio, sed principium creandi. *Resp. ad primum*, dependentiam illam realem dupliciter sumi posse; vno modo formaliter, & sic est relatio realis creaturæ, ad creatorem. Alio modo fundamentaliter, & sic est ipsum esse creaturæ, ut nunc primò pendens à Deo. *Ad secundum* negatur antec. Nam vna est actio Dei simpliciter, quæ creantur vniuersa. *Ad tertium* negatur antecedens. Plenius autem huic difficultati satisfiet *infra quæst. 45. a. 3.*

Solut.

Replica

Sed hanc respōsionem sic arguit Suarez. S. Thom. in *quæst. preced. art. 2.* dixit originem esse viam ab vno in aliud: quod etiam affirmat de processione Ioannes Theol. in Concilio Flor. *sess. 18.* ergo hoc satis est, ut in illa via duplicem respectum debeamus concipere, scilicet à principio & ad terminum, ut ibidem D. Thomas fatetur; ergo hæc vna via, ut est à principio, est origo actiua, & ut ad terminum, passiua; tota verò identificatur cum termino producto secundum rem. *Respond.* productionem siue originem creatam aut incretam non dici viam nisi metaphorice, ad similitudinem scilicet viæ, in qua localiter mouentur corpora. Tria verò considerantur in via propriè dicta: Primum est tendentia siue extensio ex vno termino ad alium. Secundum est respectus consequens ad talem tendentiam seu extensionem: Tertium est continuatio & identitas realis dictæ tendentiæ seu extensionis ex utraque parte. Et in origine quidem creata, quæ est ex alia re creata, quia semper est cum mutatione, saluatur similitudo quo ad tria prædicta: vna enim & eadem est mutatio, qua agens producit effectum & quasi tendit in ipsum, & qua effectus procedit ab agente, & in eum reducitur tanquam in principium; & duplex resultat relatio, scilicet principij & procedentis à principio: sed in origine seu processione increta, in qua nulla interuenit mutatio, duplex tantum saluatur viæ similitudo: prima quo ad actionem quasi tendentem in terminum, & emanationem passiua, quasi ex principio procedentem simul cum termino: secunda, quoad relationes hinc & inde; Non saluatur autem similitudo quo ad viæ continuitatem & identitatem ex utraque parte ob dictam causam; quia scilicet hic nulla interuenit mutatio. Est igitur hic duplex via. Vna ex parte principij, quæ nuncupatur via ad rem. Altera ex parte termini producti, quæ nominatur via à re. S. Thom. non dixit originem esse viam à re & ad rem, sed à re, vel ad rem, ut non vnam, sed duas hic esse vias

ex ipso modo loquendi denotaret. Vna ergo via est origo actiua, ut generatio. Altera via est origo passiua, ut natiuitas. Quod etiam expressius significat S. D. in eodem articulo dicens: *Origo actiue significata significatur ut via progrediens à persona subsistente, unde presupponit eam; origo autem passiue significata, ut natiuitas, significatur ut via ad personam subsistentem, & nondum, ut eam constituens.* Qua loquendi forma duplicis viæ distinctionem aperte satis insinuat.

Secundò sic arguit ex eisdem verbis S. Tho. Origo significatur ut via à re vel ad re; & generatio significatur ut via progrediens ad generantem; ergo in suo conceptu includit distinctionem realem à generante per quamdam oppositionem originis, quod est esse ab alio; ergo non potest identificari cum propria relatione personæ producentis. *Resp.* negando sequelam, si sermo sit de origine actiue sumpta; progressus enim originis actiue à principio in diuinis non est realis, sed rationis tantum, nisi ratione termini producti, de quo non est hic disputatio.

Obiect. 2.

Solut.

Tertio. Actio ut actio non rectè concipitur, ut realiter distincta à termino producto, ut in ductione patet in omnibus alijs actionibus; ergo neque origo actiua à suo termino realiter distincta est; ergo non est adequatè idem cum relatione producentis. *Resp.* falsum esse antecedens. Ad inductionem dico falsum esse assumptum; Actio enim ut actio metaphysicè & realiter est in agente, quamuis Physicè sit in passo: loquendo de actione quæ est cum motu.

Obiect. 3.

Solut.

Quartò. Actio procedit à supposito; ergo non potest esse idem adequatè cum forma constitutiva suppositi. *Resp.* nullam esse consequ. loquendo de identitate reali, procedit autem de identitate formali, quam non asserimus. Secundo dico, falsum esse antecedens intellectum de processione reali.

Ob. 4.

Solut.

Vltimò. Spiratio actiua; quatenus relatio est, subsequitur productionem Spiritus S. ergo non est talis productio illam et relatio, alioquin supponeret seipsum. *Resp.* hoc etiam argumento probari distinctionem formalem siue virtuaalem, inter relationem & productionem, non autem realem. Vnde ad argumentum dico primò, relationem spirationis, prout constitutiva est spiratoris, præcedere actum spirandi, quamuis ut exercita illum sequatur. Secundo nego consequentiam. Ad probationem dico nullum esse inconueniens eandem rem secundum vnam rationem formalem præcedere seipsam, secundum aliam.

Obi. 5.

Sol.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Virum actus notionales sint voluntarij.

AD Secundum sic proceditur. Videtur, quod actus notionales sint voluntarij. Dicit enim Hy-lar. ** 1. lib. de Synod. Non naturali necessitate ductus, pater genuit filium.* 215
2 Præterea. *Apost. Col. 1. Transiit nos in regnū filij dilectionis sue. Dilectio autem voluntatis est. Ergo filius genitus est à patre voluntate.* 215
3 Præterea. *Nihil magis est voluntarium quam amor: sed Spiritus sanctus procedit à patre & filio ut amor, Ergo procedit voluntariè.* 215
4 Præterea. *Filius procedit per modum intellectus ut verbum: sed omne verbum procedit à dicente per voluntatem. Ergo filius procedit à patre per voluntatem, & non per naturam.* 215

3 Præ-